Portréty Dvanáctera tenisových hvězd

Portraits of Twelvesome Tennis Stars

Jaroslav Malina
Zdeněk Makovský

Berdych

Djoković

Federer

Kodeš

Krejčíková

Kvitová

Lendl

Lenglen

Nadal

Navrátilová

Štěpánek

Tilden

CERM®
AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ

O vydání této knihy se též zasloužily laskavou podporou:

NovaTech CZ, s.r.o. se sídlem Příkop 4, 602 00 Brno
Akademické nakladatelství CERM, Brno
Tiskárna Ing. Vladislav Pokorný – LITERA Brno

The publication of this book was also made possible by the kind support of:

NovaTech CZ, s.r.o. with registered office at Příkop 4, 602 00 Brno
Academic Publishing House CERM, Brno
Printing house Ing. Vladislav Pokorný – LITERA Brno

Koncepce a výtvarné pojetí, texty, fotografie /
Concept and artistic conception, texts, photos © Jaroslav Malina, 2021
Portréty / Portraits © Zdeněk Makovský, 2021
Grafická a typografická úprava /
Graphic and typographic design © Jiří Eliška, 2021
Koncepce a výtvarné pojetí, texty, fotografie /
Concept and artistic conception, texts, photos © Jaroslav Malina, 2021
Portréty / Portraits © Zdeněk Makovský, 2021
Ilustrace na přebalu /*Illustration on cover*: Portréty Novaka Djokoviće
a Martiny Navrátilové / *Portraits of Novak Djoković and Martina Navrátilová*
Předsádky /*Flyleaves* Portréty Dvanáctera tenisových hvězd /
Portraits of Twelvesome Tennis Stars: Berdych, Djoković, Federer, Kodeš,
Krejčíková, Kvitová, Lendl, Lenglen, Nadal, Navrátilová, Štěpánek, Tilden
Translation © Jan Filipský, 2021
Vydavatel / *Published by* © Akademické nakladatelství CERM v Brně, 2021
Tisk / *Print*: Ing. Vladislav Pokorný, LITERA BRNO
1. vydání

ISBN 978-80-7623-073-6

Obsah / *Content*

Prolog / *Prologue* 4

Berdych 8
Djoković 12
Federer 16
Kodeš 20
Krejčíková 24
Kvitová 28
Lendl 32
Lenglen 36
Nadal 40
Navrátilová 44
Štěpánek 48
Tilden 52

Epilog / *Epilogue* 56
Autoři / *Authors* 60
Jaroslav Malina 60
Zdeněk Makovský 62
Skici / Sketches 64
Vysvětlivky / Explanations 66

Prolog

Výběr Dvanáctera tenisových hvězd vychází jednak z tenisové historie a ze žebříčku ATP a WTA a jednak z mé afinity k těmto osobnostem. Básně k portrétům jsem pojal jako střídmá čtyřverší – *rubá'í*: dva verše rozvíjejí téma, třetí verš, který se s ostatními verši zpravidla nerýmuje, přináší zvrat, čtvrtý pointu. Formu rubá'í proslavil perský matematik, astronom, filozof a básník Omar Chajjám (1048–1131). Děkuji tomuto perskému veleduchu za inspiraci, snad nebude pohoršen; naštěstí neumí česky, bude je číst v královské angličtině mého přítele Jana Filipského, jehož překlady v mnohém překonávají české originály. Děkuji Zdeňku Makovskému za výstižné portrétní parafráze dvanáctihvězdí; za dotvoření (aplikace portrétů na rakety a raket na soklíky) jsem vděčný Mistru Miroslavu Štěpánkovi. Pokouším se o celostní dílo, „Gesamtkunstwerk" (podle definice německého symbolisty Franze von Stucka): rakety byly voleny podle afinity tenistů k příslušným značkám, volba hornin odráží jejich herní a osobnostní projev. Doufám, že se dílko nezpronevěří maximě amerického tenisty Williama Tildena: „Tenis je zároveň umění a věda." Aby však umění ožilo, potřebuje výkonné umělce, kteří ho dovedou k dokonalosti. Dvanáct nejlepších hráčů představíme veřejnosti v poetických profilech, resumé jejich kariéry a ve výstižných uměleckých ztvárněních Mistra Makovského, která se leckomu mohou jevit jako uhrančivé karikatury.

Jaroslav Malina, autor koncepce a výtvarného pojetí projektu.
Brno, září 2021

Prologue

The choice of Twelvesome tennis stars is based on the ATP and WTA Rankings on the one hand, and on my own affinity to these personages, on the other. The poems accompanying the portraits I have conceived as sober quatrains – *rubá'í*: two verses develop the theme, the third verse that mostly does not rhyme with the rest, brings a twist, the fourth delivers the punchline; trying to follow the incomparable example of the Persian mathematician, astronomist, philosopher and poet Omar Khayyam (1048–1131). I express my gratitude to this luminary for inspiration, hopefully, he won't take offence; mercifully, he does not know Czech and will read the verses in the Queen's English of my friend Jan Filipský, whose translations by far surpass the Czech originals. I thank Zdeněk Makovský for the apposite portrait paraphrases of the twelvesome of stars. For the finishing touches (applicating the portraits on the racquets and the latter on stands) I am grateful to Master Miroslav Štěpánek. I attempt to produce a "comprehensive artwork", "Gesamtkunstwerk" (following the definition of the German symbolist Franz von Stuck): the racquets have been chosen according to the affinity of the tennists to particular brands, the choice of the rocks is intended to characterize them as players and personalities.

I hope the opuscule won't betray the maxim of the American tennist William Tilden: "Tennis is at once an art and a science." But for an art to come alive, it needs executive artists who bring it to perfection like the top twelve players that we present to the appreciative public in poetic profiles, résumés of their careers and Master Makovský's concise artistic portrayals, that may appear to some as trenchant caricatures.

Jaroslav Malina, author of the concept and artistic conception of the project.
Brno, September 2021

Dvanáctero tenisových hvězd
na dvorci tenisového stadionu v Brně-Jundrově

Twelve tennis stars
on the court of the tennis stadium in Brno-Jundrov

Malina s Djokovićem a Malinou
Malina with Djoković and Malina

Berdych

Za panování Nadala, Djokoviće a Federera
zavládla v tenise předlouhá éra,
kdy lze věčně čtvrtého TB
označit za jejich premiéra.

Berdych, Tomáš (17. 9. 1985, Valašské Meziříčí), český tenista; jeden z nejlepších našich hráčů na mezinárodní scéně. S tenisem začal v pěti letech, v sedmnácti byl už v první stovce žebříčku ATP. Na okruhu ATP Tour získal třináct titulů ve dvouhře, včetně vítězství na pařížském turnaji série Masters BNP Paribas Masters 2005, a dva tituly ve čtyřhře. Pozoruhodné výsledky zaznamenal zejména v sezoně 2010: Brisbane International (semifinále), Sony Ericsson Open v Miami (finále), French Open (semifinále), Wimbledon (ve finále podlehl světové jedničce Rafaelu Nadalovi, když ve čtvrtfinále porazil Rogera Federera a v semifinále Novaka Djokoviće). Na Turnaji mistrů 2011 podlehl v semifinále Jo-Wilfriedu Tsongovi. Účastí mezi poslední čtyřkou hráčů na US Open 2012 a Australian Open 2014 je vedle Ivana Lendla druhým českým tenistou v historii, který postoupil do semifinále dvouhry na všech čtyřech Grand Slamech. V žebříčku ATP pro dvouhru byl nejvýše klasifikován v květnu 2015 na 4. místě. Výrazné úspěchy zaznamenal pro Českou republiku v týmových soutěžích. Za daviscupové družstvo hrál poprvé v roce 2003. V roce 2012 byl jedničkou týmu, který vyhrál Davisův pohár, když v pražském finále porazil Španělsko 3:2. Výhrou v deblu ve finálovém duelu se s Radkem Štěpánkem stali historicky nejúspěšnější českou dvojicí v soutěži. V následujícím ročníku 2013 s českým týmem daviscupovou trofej obhájil, když v bělehradském finále proti Srbsku (s Novakem Djokovićem) získal první bod proti Dušanu Lajovićovi a s Radkem Štěpánkem poté zvládli i čtyřhru. Společně s Petrou Kvitovou vyhrál Hopman Cup 2012. Tomáš Berdych se kvůli dlouhotrvajícím zdravotním potížím rozloučil s aktivní kariérou 16. listopadu 2019 v Londýně u příležitosti konání Turnaje mistrů. Tohoto turnaje se aktivně účastnili i jeho velcí soupeři, které dokázal několikrát porazit.

Zdeněk Makovský, *Berdych*, 2021, tenisová raketa Head (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), křemencový hranec (sokl), 87 × 39 × 13 cm.

Křemence jsou sedimentární horniny; některé jemnozrnné druhy se štěpností a tvrdostí blíží pazourku. Vedle pazourku a rohovců patří k nejvýznamnějším surovinám kamenné štípané industrie od nejstaršího paleolitu po dobu bronzovou. Zpočátku se křemence sbíraly na povrchu, na výchozech, od neolitu a eneolitu v některých oblastech i hornickým způsobem (například u Tušimic v severozápadních Čechách). Dobře tedy odpovídá Berdychově elegantní tělesné konstituci a habitu džentlmenského chování na dvorci i mimo něj.

Berdych

When the tennis world has fallen under Nadal's, Djoković's and Federer's sway,
with no champion to equal their masterful style of play,
there arrrived a long era when the eternal fourth TB
can be described as a vizier holding the warlords at bay.

Berdych, Tomáš (17. 9. 1985, Valašské Meziříčí), Czech tennist; one of our best players on the international scene. He started playing tennis when he was five, at the age of seventeen he was already among the top hundred in ATP rankings. On the ATP Tour he won thirteen titles in singles, including his victory at the Paris tournament of BNP Paribas Masters 2005 series, and two titles in doubles. He was able to achieve remarkable results in particular in the 2010 season: Brisbane International (semifinals), Sony Ericsson Open in Miami (finals), French Open (semifinals), Wimbledon (after defeating Roger Federer in quarterfinals and Novak Djoković in semifinals, he lost to World No. 1 Rafael Nadal). At the ATP World Tour Masters 1000 in 2011 he was defeated in the semifinals by Jo-Wilfriedu Tsonga. By participating as one of the last four players in US Open 2012 a Australian Open 2014 be became apart from Ivan Lendl the second Czech tennist in history to reach the singles semifinals in all four Grand Slams. He reached a career-best No. 4 in the singles ATP world rankings in May 2015. Thanks to him the Czech Republic achieved notable successes in team competitions. He first played for the Davis Cup team in 2003. In 2012 he was No. 1 of the team in the Davis Cup Prague finals that won the title after defeating Spain 3:2. Together with Radek Štěpánek and winning the final doubles duel they have become historically the most successful Czech duo in the tournament. In the following season 2013 the Czech team retained Davis Cup trophy, when in the Belgrade finale against Serbia (with Novak Djoković) he gained the first point against Dusan Lajović and subsequently together with Radek Štěpánek won at doubles. In 2012 he won the Hopman Cup with his compatriot Petra Kvitová. Due to prolonged health problems Tomáš Berdych announced his retirement from his active career in tennis on 16 November 2019, on the occasion the ATP finals in London.

Zdeněk Makovský, *Berdych*, 2021, tennis racquet Head (ready made), print on KAPA® board (racquet head), quartzite dreikanter (stand), 87 × 39 × 13 cm.

Quartzites are sedimentary rocks; some fine-grained types by their cleavability and hardness approach flint. Apart from flint and cherts they belong to the most important materials of the chipped stone industry from the early paleolithic up to the bronze age. Quartzites were originally collected on the surface, on outcrops, from the neolithic and eneolithic in some regions even by mining (for instance near Tušimice in northwestern Bohemia). Therefore the stand well corresponds to Berdych's elegant physical constitution and his habitus of gentlemanly behaviour on the court and beyond.

Djoković

Servisy se od něj odrážejí jak od žulové stěny,
která proměňuje turnaje v body ATP a tvrdé měny.
Jen někdy se zapomene a odpálí míček či rozbije raketu,
aby se zase zklidnil a znovu se nezdolně chopil své domény.

Djoković, Novak (přezdívaný *Djoker*, 22. 5. 1987, Bělehrad, Srbsko), srbský tenista; bývá řazen mezi nejlepší hráče všech dob. Od listopadu 2018 je světovou jedničkou ve dvouhře (s přerušením koncem roku 2019 a počátkem roku 2020, kdy ho vystřídal Rafael Nadal), kterou se poprvé stal v červenci 2011 jako 25. hráč od zavedení takového žebříčku v roce 1973. Ve třech předchozích obdobích strávil na čele celkem 223 týdnů a pětkrát sezonu zakončil jako světová jednička. V pondělí 22. září 2020 započal na čele světového žebříčku 287. týden, čímž překonal rekord Petea Samprase (*1971), svého idolu z dětství. Na vrcholu klasifikace strávil historicky nejdelší období, když v březnu 2021 překonal Federerův rekord 310 týdnů. Na nejvyšší grandslamové úrovni získal dvacet singlových titulů, drží rekord v dosažení devíti trofejí na Australian Open, pět triumfů vybojoval ve Wimbledonu a tři na US Open. Vítězstvím na Roland Garros 2016 zkompletoval jako osmý tenista historie kariérní Grand Slam. Po americkém tenistovi Johnu Budgeovi (1915–2000) a Australanu Rodu Laverovi (*1938) se stal třetím mužem historie, který zvítězil na čtyřech *majorech* (Australian Open, French Open, Wimbledon, US Open) v řadě a jako první na třech různých površích. Ze série devíti tenisových turnajů (ATP Tour Masters 1000), které jsou součástí mužského profesionálního okruhu ATP World Tour, získal šestatřicet singlových trofejí, které sdílí s Rafaelem Nadalem. Jako jediný zkompletoval tzv. kariérní Golden Masters – tituly na všech devíti turnajích – a v jeho rámci drží rekord šesti trofejí dosažených během jedné sezony (2015). Pětkrát ovládl závěrečný Turnaj mistrů, opakovaně byl vyhlášen nejlepším sportovcem Srbska. V sezonách 2011–2015 a v roce 2018 se v rámci Mezinárodní tenisové federace stal mistrem světa ve dvouhře a ATP jej šestkrát zvolila za hráče roku. Čtyřikrát (2012, 2015, 2016, 2019) získal světovou sportovní cenu *Laureus* pro nejlepšího sportovce světa. Mimo dvorec je znám svým humorem a imitací herního stylu a chování svých spoluhráčů. Díky těmto charakterovým rysům získal přezdívku „Djoker“, vzniklou spojením prvního písmene jeho příjmení a anglického slova *joker*, „šprýmař“. Řadí se k členům klubu „Champions for Peace“, skupině světově významných sportovců, kteří propagují a šíří mír prostřednictvím sportu. Vyznáním se hlásí k Srbské pravoslavné církvi; srbský patriarcha Irinej mu v roce 2011 udělil nejvyšší církevní vyznamenání Řád svatého Sávy I. třídy za jeho náklonnost k církvi a podporu Srbů.

Zdeněk Makovský, *Djoković*, 2021, tenisová raketa Head (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), mrákotínská žula (sokl), 85 × 30,5 × 11,5 cm.

Volba mrákotínské žuly byla jednoznačná: tvoří obelisk na III. nádvoří Pražského hradu, který připomíná slávu a nezdolnost tohoto posvátného monumentu v zemi jeho vzniku, ve starém Egyptě; dnes některé ze staroegyptských obelisků zdobí Řím, Paříž, Londýn nebo New York. Nejmohutnější z nich, nedokončený obelisk v asuánském lomu je dlouhý téměř dvaačtyřicet metrů a váží přes tisíc tun. Tím autor zřejmě naznačuje, že podobně jako obelisk činí Djoković v moderním tenisu.

Djoković

He is able to break the opponents' serves like a granite wall
converting tournaments into ATP points and hard cash with every winning ball.
True, sometimes, forgetting himself, he recklessly hits the ball or smashes the racquet,
to calm down again and indomitably reassert his domain as the best of all.

Djoković, Novak (nicknamed Djoker, 22 May 1987, Belgrade, Serbia), Serbian tennis player; often considered the best player of all times. Since November 2018 he is ranked the World No. 1 in men's singles tennis (with a break at the end of 2019 and beginning of 2020, when he was replaced by Rafael Nadal); reached the World number 1 rank for the first time in July 2011 as the 25th player from the introduction of ATP Rankings in 1973. In the three previous periods he was in the lead altogether for 223 weeks and finished the season five times as World No. 1. On Monday, September 22, 2020, he started his 287th week as the ATP number 1 ranked player, and thus shattered the record of the highest number of weeks held by his childhood idol Pete Sampras (*1971). As the top ranking player he spent the longest time in history, when in March 2021 he broke Federer's record of 310 weeks. On the highest Grand Slam level he won twenty titles in singles, he holds the record of gaining nine trophies at Australian Open, he triumphed five times at Wimbledon and three times at US Open. By his victory at Roland Garros in 2016 he completed as the eighth tennis player in history the career Grand Slam. After the American tennist John Budge (1915–2000) and the Australian Rod Laver (*1938) he has become the third man in history to win four *majors* (Australian Open, French Open, Wimbledon, US Open) in a row and the first one to achieve that on three different surfaces. Out of the series of nine tennis tournaments (ATP Tour Masters 1000), that is part of the men's pro ATP World Tour, he has won thirty six singles titles; a joint record 36 Masters events he shares with Rafael Nadal. He became the first and only player to complete the Career Golden Masters – titles in all nine tournaments, including the record six trophies gained within a single season (2015). Five times he dominated the final ATP Masters tournament, he was repeatedly declared the best sportsman of Serbia. In the seasons of 2011–2015 and in 2018 he was awarded the title World Champion in singles by the International Tennis Federation and the ATP six times voted him Player of the year. Four times (2012, 2015, 2016, 2019) he was honoured by the *Laureus* World Sports Award for the best sportsman of the world. Outside the court he is known by his humour and jokingly imitating the style of play and behaviour of his colleagues. Thanks to these characteristics he has earned the nickname Djoker, created by a combination of the initial of his surname and the English word "joker". He belongs to the club "Champions for Peace," a group of world high level sportsmen who foster and propagate peace through sport. He is a member of the Serbian Orthodox Church; Serbian Patriarch Irinej awarded Djokovic the order of St. Sava I Class for his afection to the church and support of the Serbs.

Zdeněk Makovský, *Djoković*, 2021, tennis racquet Head (ready made), print on KAPA® board (racquet head), Mrákotín granite (stand), 85 × 30.5 × 11.5 cm.

The choice of Mrákotín granite was unambiguous: the monolithic obelisk on the third courtyard of the Prague Castle was carved from it, recalling the fame and indomitability of this sacred monument in the land of its origin, ancient Egypt; today some of the old Egyptian obelisks adorn Rome, Paris, London or New York. The most grandose of them, the unfinished obelisk in the Assuan quarry is almost 42 metres long and weighs more than a thousand tons. The author apparently suggests that Djoković dominates as an obelisk in modern tennis.

Federer

Nejslavnější sochařské majstrštyky
jsou z carrarského mramoru; ten nese dotyky
geniálních Mistrů Donatella i Michelangela Buonarrotiho,
Makovský na něj postavil Maestra jako boha slunce Kon-Tiki.

Federer, Roger (přezdívaný *Maestro*, 8. 8. 1981, Basilej, Švýcarsko), švýcarský tenista; bývá považován za nejlepšího hráče v historii tenisu. Na okruhu ATP Tour vyhrál 101 turnajů a získal dvacet singlových titulů na Grand Slamu. Na žebříčku ATP byl pro dvouhru nejvýše klasifikován v únoru 2004 na 1. místě. Na čele singlového žebříčku strávil v pěti obdobích historicky nejdelší časový úsek, do května 2018 310 týdnů, z toho mezi lety 2004–2008 opět rekordních 237 týdnů bez přerušení. S počtem 332 vítězných zápasů z grandslamové dvouhry zůstává na čele historických statistik. Jako jediný muž osmkrát vyhrál Wimbledon; pařížským titulem z French Open 2009 zkompletoval jako šestý hráč historie kariérní Grand Slam. Na Turnaji mistrů vyhrál rekordních šest titulů ve dvouhře a nejvyšší počet 55 utkání, stejně jako se objevil v jeho 15 ročnících. Je držitelem mnoha dalších titulů a ocenění: pětkrát se stal mistrem světa ITF ve dvouhře mužů, ATP Tour jej pětkrát vyhlásila nejlepším tenistou, stejně jako hráčem prvního desetiletí třetího milénia, pětkrát převzal cenu pro nejlepšího sportovce Evropy, čtyřikrát obdržel sportovní cenu *Laureus* pro nejlepšího sportovce světa. Věnuje se také filantropii a charitě; založil nadaci na pomoc znevýhodněných lidí a za účelem propagace sportu.

Zdeněk Makovský, *Federer*, 2021, tenisová raketa Wilson (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), carrarský mramor (sokl), 82 × 36 × 16 cm.

Federer je považován za klasika tenisové hry (odtud přezdívka *Maestro*); volba soklu z mramoru, který je klasickým sochařským materiálem od řecké a římské antiky, byla nabíledni. Autor se rozhodoval mezi medově zlatavým pentelským mramorem, z něhož je většina skulptur na athénské Akropoli, nebo carrarským mramorem, který v renesanci proslavili Donatello a Michelangelo, v baroku Bernini a v klasicismu Canova. Nakonec se rozhodl pro carrarský mramor, z něhož Michelangelo vyloupl Davida...

Federer

Greatest sculptural masterpieces are made of Carrara marble,
bearing the indelible touches of their genius authors impossible to garble,
genial Masters Donatello and Michelangelo Buonarrotti.
Placed on it by Makovský, Maestro may like the "white sun god Kon-Tiki whiten, enmarble.

Federer, Roger (nicknamed *Maestro*, 8. 8. 1981, Basel, Switzerland), Swiss tennist; regarded as the best player in world tennis history. On the ATP Tour calendar he scored a victory in 101 tournaments and has won twenty single titles in the Grand Slam. In the ATP singles ranking he was best classified in February 2004 as world No. 1. He has been in the lead during five seasons for the longest time period in history, till May 2018 a total of 310 weeks, including a record of 237 consecutive weeks between the years 2004-2008. With the total number of 332 wins in Grandslam singles he dominates the historical statistics. As the only man in history he has won eight Wimbledon titles; by his Paris title in the French Open he completed as the sixth player in history the Career Grand Slam. In the ATP Finals (formerly known as Masters Grand Prix) he has gained record six titles in singles and participated in the highest number of 55 matches, appearing in 15 of its events. He is the holder of many other titles and awards: he has become five times ITF World Champion, he was five times declared the best tennist by the ATP Tour as well as the player of the first decade of the third millenium, five times he was awarded the prize for the best sportsman of Europe, four times he accepted the *Laureus* World Sport Award for the best sportsman of the world. He also devotes himself to philanthropy and charity; he has established the Roger Federer Foundation to help disadvantaged children and to promote sport.

Zdeněk Makovský, *Federer*, 2021, tenins racquet Wilson (ready made), print on KAPA® board (racquet head), Carrara marble (stand), 82 × 36 × 16 cm.

Federer is considered the classic master of tennis play (hence his nickname *Maestro*); inevitably, the material chosen for the stand was marble, that has been prized by sculptors since classical Greek and Roman antiquity. The author hesitated between the Pentelic marble having golden honey hue, used for the majority of sculptures on the Acropolis in Athens, or the Carrara marble made famous by Donatello and Michelangelo in the Renaissance period, by Bernini in the Baroque era and during the Neo-classicism by Canova. Ultimately the choice fell on the Carrera marble chosen by Michelangelo for his David…

Kodeš

Jahody se šlehačkou, v hledišti část královské rodiny,
to byly Kodešovy hvězdné wimbledonské hodiny –
everybody heard Big Ben chime: Velikán všech dob – GOAT,
do síně tenisové slávy se chystá na obláčku plout, psaly tehdejší noviny.

Kodeš, Jan (1. 3. 1946, Praha), český tenista a ekonom; jeden z nejlepších hráčů české tenisové historie. Jeho nejsilnějšími sportovními zbraněmi byly liftované až topspinové bekhendy, dobrá fyzická kondice, houževnatost a psychická odolnost. Díky tomu na nejvyšší úrovni celkově vyhrál osm turnajů ve dvouhře a na osmnácti dalších byl ve finále, ve čtyřhře zvítězil na sedmnácti turnajích a na dvaceti čtyřech byl ve finále. V roce 1973 zvítězil ve Wimbledonu; v památném finále ve třech setech porazil nejúspěšnějšího tenistu celé sovětské éry, hráče gruzínské národnosti Alexandra Iraklijeviče Metreveliho (*1944) (tento ročník Wimbledonu však 81 hráčů sdružených v Asociaci profesionálních tenistů bojkotovalo z politických důvodů). Dvakrát se stal grandslamovým šampionem na French Open; byl členem vítězného družstva v Davisově poháru v roce 1980. Čtyřikrát se zúčastnil závěrečného Turnaje mistrů – Grand Prix (1970–1973), jednou závěrečného turnaje WCT (Světového mistrovství v tenise, 1974). Nejvýše postavený na žebříčku ATP pro dvouhru byl v září 1973 na 4. místě, ve čtyřhře pak na 12. místě (1979). V československém žebříčku byl v mužské dvouhře na 1. místě v letech 1966–1977. V roce 1990 byl uveden do Mezinárodní tenisové síně slávy. V anketě Sportovec roku 2011 byl uveden mezi české sportovní legendy, když získal Cenu Emila Zátopka. V mezinárodní televizní anketě *100 Greatest of All Time* z března 2012, která měla za cíl uvést sto nejlepších tenistů historie, se umístil na 83. místě, v roce 2013 pak obdržel cenu Českého klubu fair play za celoživotní vystupování. V letech 1994–1998 zastával funkci prezidenta Českého tenisového svazu. Zasedá v komisích pro udělování zlatého vyznamenání ITF/ITHF (Golden Achievement Award) a v nominační komisi (Enshrinee Nominating Committee) pro vstup do Mezinárodní tenisové síně slávy.

Zdeněk Makovský, *Kodeš*, 2021, tenisová raketa Wilson Snauwaert (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), čedič (sokl), 77 × 45,5 × 15 cm.

Významnou součástí Kodešovy hry byla odolnost a houževnatost. Proto soklík jeho portrétu tvoří čedič. Čediče jsou výlevné horniny skupiny gabra (čediče, diabasy, melafyry). Vyznačují se vysokou pevností v tlaku, houževnatostí a nesnadnou opracovatelností. Jsou vesměs tmavé, občas až černé. Patří k nejrozšířenějším výlevným horninám. Hrubozrnné čedičové horniny bývají někdy označovány jako dolerity; tohoto označení se v Anglii užívá dodnes. Čediče (respektive dolerity), přestože jsou obtížně opracovatelné, byly (patrně pro svou pevnost a odolnost navozující dojem „věčnosti“) užívány jako sochařský a kamenický materiál (skulptury, reliéfy, sarkofágy aj.) ve starověkých civilizacích Egypta a Mezopotámie.

Kodeš

Strawberries with whipped cream, an audience including select Royal Family members,
such were Kodeš's stellar Wimbledon moments the tennis world remembers –
everybody heard Big Ben chime: GOAT, Greatest Of All Times –
the period press wrote; he was ready to float, on a cloudlet, among the Tennis Hall Famers.

Kodeš, Jan (1. 3. 1946, Praha), Czech tennist and economist; one of the best players in Czech tennis history. His strongest tennis sport weapons were lifted to topspin backhands, good physical condition, toughness and mental resilience. As a result, at the highest level, he won eight singles tournaments overall and was in the finals of eighteen others; in doubles, he won seventeen tournaments and was in the finals of twenty-four. In 1973, he won Wimbledon; in a memorable three-set final, he defeated, the most successful tennis player of the entire Soviet era, the Georgian national Alexander Irakliyevich Metreveli (*1944) (however, 81 players affiliated to the Association of Professional Tennis Players boycotted this edition of Wimbledon for political reasons). He was twice Grand Slam champion at the French Open; he was a member of the winning team in the 1980 Davis Cup. He participated four times in the final Tournament of Champions – Grand Prix (1970–1973), once in the final WCT (World Tennis Championships, 1974). His highest ranking on the ATP singles rankings was 4th in September 1973, and 12th in doubles (1979). In the Czechoslovak rankings, he was ranked No. 1 in men's singles from 1966–1977. In 1990 he was inducted into the International Tennis Hall of Fame. In the 2011 Sportsman of the Year poll, he was inducted among the Czech sports legends when he won the Emil Zátopek Award. He was ranked 83rd in the international television poll *100 Greatest of All Time* in March 2012, which aimed to list the 100 best tennis players in history, and in 2013 he received the Czech Fair Play Club's Lifetime Achievement Award. From 1994–1998 he served as President of the Czech Tennis Federation. He sits on the ITF/ITHF Golden Achievement Award Committee and the Enshrinee Nominating Committee for induction into the International Tennis Hall of Fame.

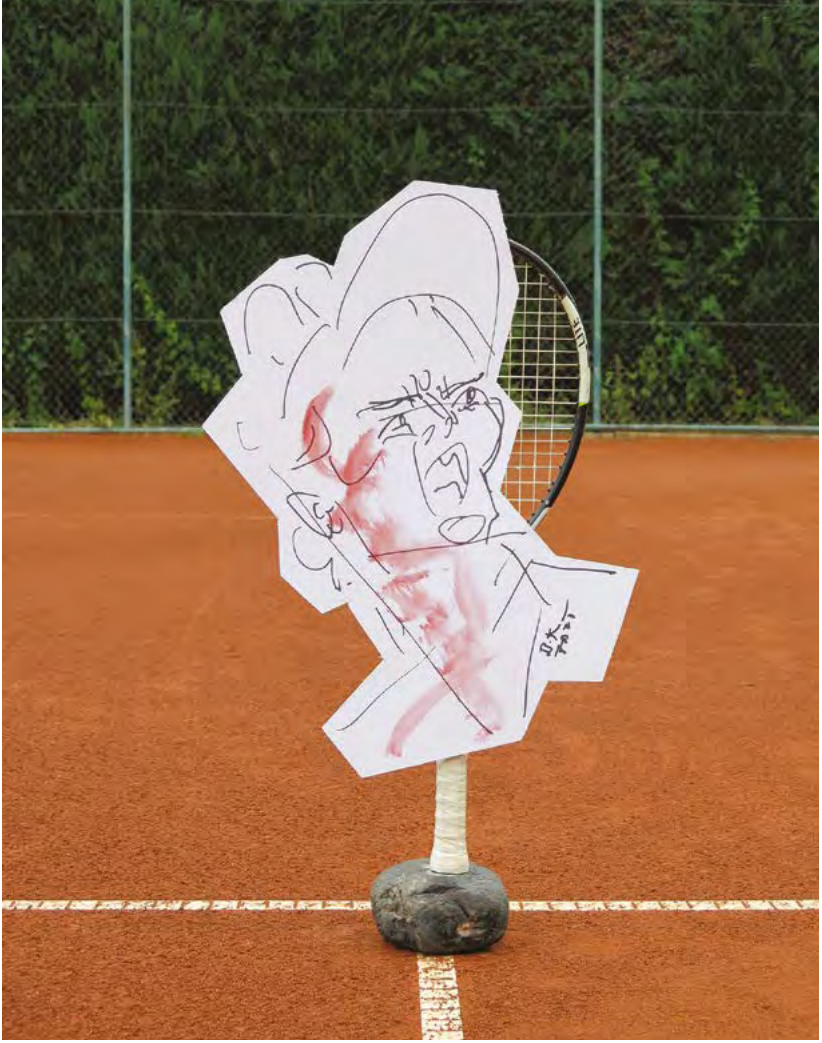
Zdeněk Makovský, *Kodeš*, 2021, tennis racquet Wilson Snauwaert (ready made), print on KAPA® board (racquet head), basalt (stand), 77 × 45.5 × 15 cm.

A significant part of Kodeš' game were toughness and resilience. That is why the stand of his portrait is basalt. Basalts are extrusive igneous rocks of Quaternary – Tertiary age equivalent in composition to the gabbro group (including other older basaltic rocks such as diabase or melaphyres or spilite). They are characterized by high compressive strength, toughness and are not easy to work. They are mostly dark, sometimes even black. Basalts are among the most prevalent effusive rocks. Coarse-grained basaltic rocks are sometimes referred to as dolerites, a name still in use in England. Although basalts (or dolerites) are difficult to work, they were used (probably because of their strength and durability, giving the impression of "eternity"), as sculptural and stone materials (statues, reliefs, sarcophagi etc.) in the ancient civilizations of Egypt and Mesopotamia.

Krejčíková

Její projev na kurtu i mimo něj má ducha.
Jak by ji ztvárnil ivančický rodák Alfons Mucha?
Jistě by tam nechyběly atributy píle, skromnosti a víry,
k nimž Blahoslavova ivančická Bratrská škola nikdy nebyla hluchá.

Krejčíková, Barbora (18. 12. 1995, Brno), česká profesionální tenistka; narodila se v Brně, v letech 2007–2015 vystudovala Gymnázium Jana Blahoslava v Ivančicích. Od roku 2014 ji trénovala wimbledonská vítězka Jana Novotná (1968–2017), které Krejčíková podle vlastních slov vděčí za svůj dosavadní největší individuální sportovní úspěch – vítězství na French Open 2021. Od juniorských let si výborně vede také v ženské čtyřhře se svou partnerkou Kateřinou Siniakovou (10. 5. 1996, Hradec Králové). V juniorském tenise triumfovaly na grandslamech French Open 2013, ve Wimbledonu 2013 a na US Open 2013. Poté obě hráčky zvítězily na French Open 2018 a 2021 a ve Wimbledonu 2018. V roce 2021 se staly olympijskými šampionkami. Grandslamové smíšené soutěže ovládla Krejčíková s Američanem Rajeevem Ramem (*1984) na Australian Open 2019 a 2021 a po boku Chorvata Nikoly Mektiće (*1988) triumfovala také na Australian Open 2020. Stala se tak po Australance Margaret Courtové (*1942) první ženou, která v „australském mixu“ zvítězila třikrát za sebou. Na žebříčku WTA byla nejvýše ve dvouhře klasifikována 20. září 2021 na 5. místě a ve čtyřhře v říjnu 2018 a v červnu 2021 na 1. místě. Na Letních olympijských hrách 2020 v Tokiu se dne 1. srpna 2021 stala s Kateřinou Siniakovou olympijskou vítězkou v ženské čtyřhře, čímž obě dámy získaly pro Českou republiku první zlatou medaili pod pěti kruhy v tenise.

Zdeněk Makovský, *Krejčíková*, 2021, tenisová raketa Head (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), rohovec z Krumlovského lesa (sokl), 82 × 45,5 × 14 cm.

Vzhledem k fyzické a psychické odolnosti tenistky byl zvolen rohovec. Rohovce jsou velmi tvrdé, ale dobře štípatelné jemnozrnné křemité horniny s lasturnatým lomem, vzniklé buď usazováním (sedimentární rohovec – silicit) nebo stykem jílovitých sedimentů s magmatem při intruzích žulových hornin (kontaktní rohovec) a s matečnou horninou pevně spojené. Rohovce byly důležitou surovinou k výrobě nástrojů a zbraní (pěstní klíny, škrabadla, hroty oštěpů a šípů aj.) zejména v paleolitu, mezolitu a neolitu, ale i v mladších pravěkých obdobích. Kvalitní rohovce byly v pravěku těženy od střední doby kamenné (mezolitu) v oblasti vrchoviny Krumlovský les, bezprostředně pod níž leží též Ivančice.

Krejčíková

She is both on the tennis court and outside high-spirited.
What appreciation of Ivančice-born Alfons Mucha might she have merited?
His artistic rendering would stress diligence, modesty and faith,
The attributes for which the Blahoslav's Brotherly school is widely celebrated.

Krejčíková, Barbora (18. 12. 1995, Brno), Czech professional tennis player, born in Brno, in 2007–2015 she graduated from the Jan Blahoslav Grammar School in Ivančice. Since 2014, she has been coached by Wimbledon winner Jana Novotná (1968–2017), to whom, in her own words, Krejčíková owes her greatest individual sporting success to date – winning the French Open 2021. Since her junior years, she has also been doing well in women's doubles with her partner Kateřina Siniaková (10 May 1996, Hradec Králové). In junior tennis, they triumphed at the Grand Slams of the French Open 2013, Wimbledon 2013 and the US Open 2013. After that, both ladies won the French Open 2018 and 2021 and Wimbledon 2018. In 2021, they became Olympic champions. Krejčíková dominated the Grand Slam Mixed events with American Rajeev Ram (*1984) at the Australian Open 2019 and 2021 and also triumphed at the Australian Open 2020 alongside Croatian Nikola Mektić (*1988). She thus became the first woman to win the "Australian Mix" three times in a row after Australian Margaret Court (*1942). Her highest ranking on the WTA rankings was No. 5 in singles on 20 September 2021 and No. 1 in doubles in October 2018 and June 2021. At the 2020 Summer Olympics in Tokyo on 1 August 2021, she became the Olympic champion in women's doubles with Katerina Siniaková, making both ladies the first gold medalists for the Czech Republic under five rings in tennis.

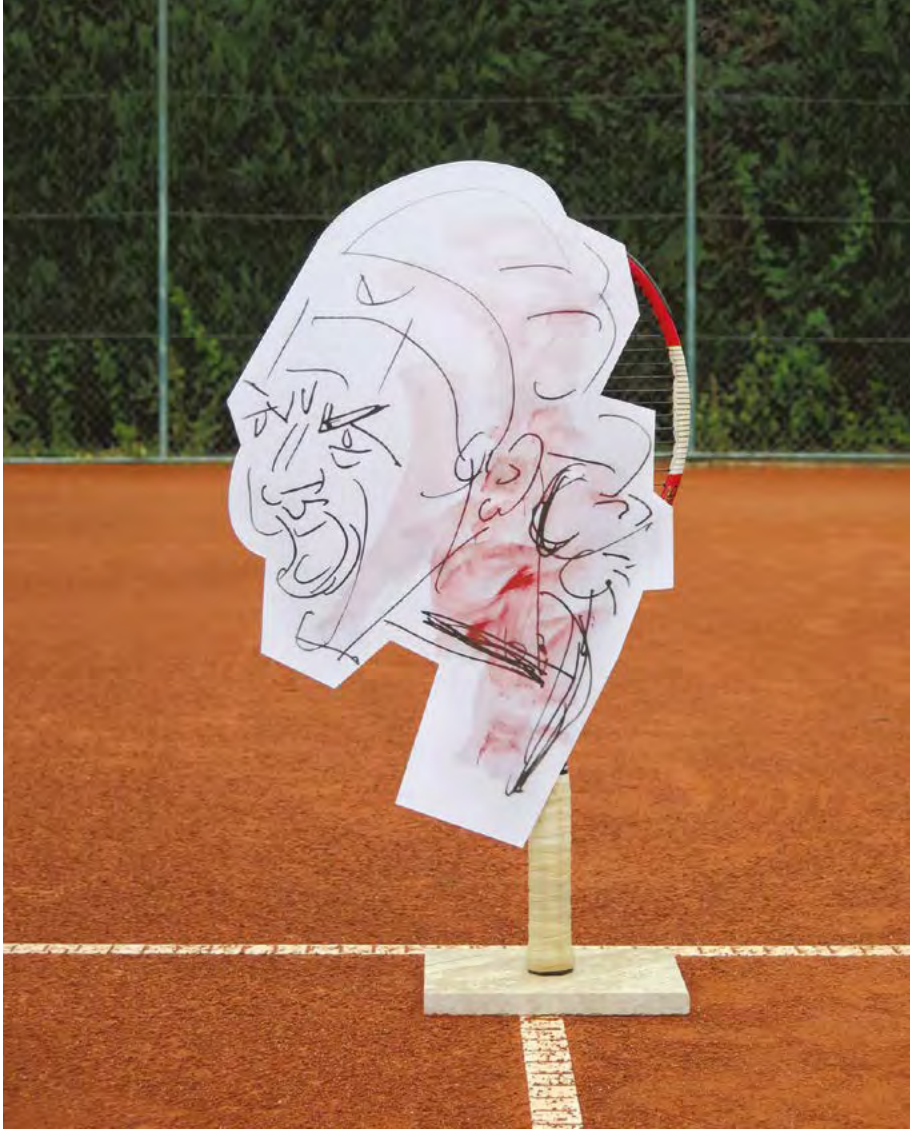
Zdeněk Makovský, *Krejčíková*, 2021, tennis racquet Head (ready made), print on KAPA® board (racquet head), chert from the Krumlov Forest (stand), 82 × 45.5 × 14 cm.

Considering the physical and psychological endurance of the tennis player, the chert with black warnish (desert patina) was chosen. Chert is similarly like flint a very hard but cleavable fine-grained siliceous rock with a shelly fracture, formed by sedimentation in limestone; there are also similar hornfels originating by the contact of clay sediments with magma during the intrusion of granitic rocks (contact hornfels) and firmly bonded to the parent rock. Chert was an important raw material for the production of tools and weapons (hand axes, scrapers, spear and arrowheads, etc.), especially in the Palaeolithic, Mesolithic and Neolithic periods, but also in the younger prehistoric periods. Quality cherts were mined from the Mesolithic in the area of the Krumlov Forest, in which close surroundings also lies Ivančice.

Kvitová

Kvůli dlouhým světlým vlasům bývá přezdívána Lvice,
neb na kurtu jí krásný cop vlaje jak létavice.
Její wimbledonská vítězství ukázala,
že zápas dokáže vybrousit do ostré špice.

Kvitová, Petra (přezdívána *Lvice*, 8. 3. 1990, Bílovec), česká tenistka; jedna z nejlepších hráček české tenisové historie. Na nejvyšší grandslamové úrovni získala dva tituly (Wimbledon 2011, 2014). V roce 2011 zvítězila na Turnaji mistryň a Ženská tenisová asociace ji na konci sezony vyhlásila hráčkou roku, Mezinárodní tenisová federace pak mistryní světa ve dvouhře. V roce 2007 debutovala v českém fedcupovém týmu, s nímž získala vítězný pohár pro rok 2011. Stala se hlavní oporou družstva, když vyhrála všech šest dvouher. Následně vybojovala dalších pět trofejí, čímž spolusdílí třetí místo historických statistik soutěže. S Tomášem Berdychem (*1985) triumfovala na Hopmanově poháru 2012. Na žebříčku WTA byla v singlu nejvýše klasifikována 31. října 2011 na 2. místě. Kvůli své bojovnosti, nasazení, přemáhání obtížných situací (koncem roku 2016 se stala obětí loupežného přepadení, útočník ji těžce zranil na levé ruce, kterou hraje) a dlouhým světlým vlasům bývá nazývána „Lvice“; toto označení se objevilo i v názvu knihy (Petr Čermák, *Lvice Petra Kvitová*, 2016), která popisuje její tenisovou kariéru.

Zdeněk Makovský, *Kvitová*, 2020, tenisová raketa Wilson (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), travertin (sokl), 77 × 43 × 15,5 cm.

Travertiny (druh vápence) mají nejčastěji světlou barvu, mohou být zbarveny limonitem do žluta nebo žlutohněda až zlatova. Často jsou barevně páskovány. Travertiny byly používány jako stavební, dekorační a sochařský materiál již od pravěku a starověku. Z travertinu je postaveno například v Římě Colosseum, z mladších staveb chrám sv. Petra nebo Fontana di Trevi. Travertiny římských památek pocházejí z okolí města Tivoli, podle jehož latinského názvu Tibur byl travertin označován jako *lapis tiburtinus*. Současná architektura užívá travertin k obkladům exteriérů i výzdobě interiérů (například Janáčkovo divadlo v Brně). Travertin svou zlatavou barvou a rozvlněním střídajících se vrstev nejlépe vystihuje osobnost Petry Kvitové.

Kvitová

She was nicknamed Lioness due to her long blond hair
with her beutiful braid fluttering on the court like a flyaway glowing in the air.
Her Wimbledon triumphs have demonstrated
inborn ability to bring any match to a head with dramatic fanfare.

Kvitová, Petra (nicknamed Lioness, 8. 3. 1990, Bílovec), Czech tennist; one of the best players in Czech tennis history. She has won two titles at the highest Grand Slam level (Wimbledon 2011, 2014). In 2011, she won the Women's Champions Tournament and was named Player of the Year at the end of the season by the Women's Tennis Association, and the International Tennis Federation World Singles Champion. In 2007, she made her debut in the Czech Fed Cup team, with whom she won the 2011 winner's trophy. She became the mainstay of the team, winning all six singles matches. She subsequently won five more trophies, sharing third place in the competition's historical statistics. With Tomáš Berdych (*1985), she triumphed at the 2012 Hopman Cup. Her highest ranking in the WTA singles rankings was No. 2 on 31 October 2011. Because of her fighting spirit, determination, overcoming difficult situations (in late 2016 she was the victim of a robbery, the attacker severely wounded her on her left playing hand) and her long blonde hair, she is called *"The Lioness"*, a name that also appears in the title of the book (Petr Čermák, Lvice Petra Kvitová, 2016) describing her tennis career.

Zdeněk Makovský, *Kvitová*, 2020, tennisová racquet Wilson (ready made), print on KAPA® board (racquet head), travertine (stand), 77 × 43 × 15.5 cm.

Travertines (variety of limestone) are most often light in colour and may be coloured limonite yellow or yellow-brown to golden. They are often banded in colour. Travertine has been used as a building, decorative and sculptural material since prehistoric and ancient times. The Colosseum in Rome, for example, is made of travertine, as is the younger Temple of St. Peter and the Trevi Fountain. The travertine of Roman monuments comes from the area around the town of Tivoli, whose Latin name, Tibur, gave the travertine the name *lapis tiburtinus*. Contemporary architecture uses travertine for exterior cladding and interior decoration (for example, the Janáček Theatre in Brno). Travertine, with its golden colour and the rippling of alternating layers, best describes Petra Kvitová's personality.

Lendl

Navrátilovou a Lendla – sportovce, Muchu – umělce,
„postavilo na nohy" vstřícné přijetí v Americe.
Kvůli nepřejícnosti našich politických pohlavárů
nemohla se česká zem těšit z jejich tenisové potence.

Lendl, Ivan (přezdíván *Ivan Hrozný*, 7. 3. 1960, Ostrava), tenista, golfista, tenisový trenér a sběratel výtvarného umění; jeden z nejlepších tenistů v otevřené éře. Reprezentoval Československo a po získání amerického občanství (1992) také Spojené státy americké. V 80. letech a na počátku 90. let 20. století patřil mezi nejdominantnější tenisty. Na pozici světové tenisové jedničky setrval celkem 270 týdnů, což je v pořadí za Novakem Djokovićem (*1987), Petem Samprasem (*1971) a Rogerem Federerem (*1981) čtvrté nejdelší období. Počtem 1 071 vítězných utkání dvouhry na okruhu ATP se celkově zařadil na třetí místo za Američana Jimmyho Connorse (1952) a Rogera Federera. Ivan Lendl se zajímá o výtvarné umění, vytvořil velkou sbírku plakátů Alfonse Muchy; souborná výstava proběhla v Obecním domě v Praze v roce 2013 a stala se uměleckou událostí roku; v témže roce přešla sbírka (116 ze 119 plakátů z let 1894 až 1935) do Nadačního fondu Richarda Fuxy. Roger Federer se o Lendlovi vyjádřil: „Obdivoval jsem Lendla i jeho éru. Posunul tenis nesmírně dopředu. I v tom, jak moc se pro něj obětoval. Byl k sobě neuvěřitelně tvrdý, absolutní profík. Tím ovlivnil řadu hráčů, i mě."

Zdeněk Makovský, *Lendl*, 2021, tenisová raketa Adidas (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), diorit (sokl), 89 × 32 × 10 cm.

Diority jsou vyvřelé hlubinné horniny, neobyčejně tvrdé a odolné, užívají se na kamenické a sochařské práce. Ve starověkých kulturách Egypta a Mezopotámie byly diority oblíbeným materiálem skulptur, které se dochovaly až do dnešních dnů. Diorit je proto výstižnou metaforou Lendlova přístupu k tenisu.

Lendl

Mucha the artist, tennis players Navrátilová and Lendl to their joy,
through a warm welcome in America were able fully their skills employ.
Due to the resentful malignity of our political big shots
the Czech country could not their tennis potential enjoy.

Lendl, Ivan (nicknamed *Ivan Hrozný*, March 7, 1960, Ostrava), tennis player, golfer, tennis coach and art collector; one of the best tennis players of the open era. He represented Czechoslovakia and, after obtaining American citizenship (1992), the United States. He was one of the most dominant tennis players in the 1980s and early 1990s. He stayed as the world number one for a total of 270 weeks, the fourth longest period behind Novak Djoković (*1987), Pete Sampras (*1971), and Roger Federer (*1981). With 1,071 singles wins on the ATP circuit, he ranks third overall behind American Jimmy Connors (*1952) and Roger Federer. Ivan Lendl is interested in fine art and has created a large collection of posters by Alfons Mucha; a retrospective exhibition was held at the Municipal House in Prague in 2013 and became the art event of the year; in the same year the collection (116 of 119 posters from 1894 to 1935) was transferred to the Richard Fuxa Foundation. Roger Federer said of Lendl: "I admired Lendl and his era. He moved tennis forward enormously. Even in how much he sacrificed for it. He was incredibly hard on himself, an absolute pro. He influenced a lot of players, myself included."

Zdeněk Makovský, *Lendl*, 2021, tennis racquet Adidas (ready made), print on KAPA® board (racquet head), diorite (stand), 89 × 32 × 10 cm.

Diorites are igneous plutonic rocks, extremely hard and durable, used for stonework and sculpture. In the ancient cultures of Egypt and Mesopotamia, diorites were the material of choice for sculptures that have survived to the present day. Diorite is therefore an apt metaphor for Lendl's approach.

Lenglen

Skutečná tenisová celebrita Lenglenová,
zjevila se na tenisovém nebi jako supernova.
Její velkolepou záři v devětatřiceti sice uhasila anémie,
ale koncepce její skvělé tenisové hry inspiruje stále znova.

Lenglen, Suzanne Rachel Flore (24. 5. 1899, Compiègne, Oise, Francie – 4. 7. 1938, Paříž, Francie), francouzská tenistka; jedna z nejlepších hráček tenisové historie. Její taktika a koncepce hry předběhla dobu minimálně o deset let: vynikala přesnými údery od základní čáry, pohybem po dvorci a překvapivým náběhem na síť, kde přehrávala soupeřky skvělými voleji. Tímto pojetím dosáhla takového dominantního postavení nad svými soupeřkami, které dodnes nepřekonala žádná jiná tenistka. Stala se skutečnou první ženskou tenisovou celebritou a mezinárodní sportovní hvězdou, francouzským tiskem označovanou jako *La Divine* (Božská). Zemřela předčasně ve svých 39 letech, příčinou byla anémie. Do Mezinárodní tenisové síně slávy vstoupila *in memoriam* v roce 1978. Na kurtech Stade Roland-Garros v Paříži, kde se hraje French Open, je po ní pojmenován jeden ze dvou hlavních dvorců – Court Suzanne Lenglen; její jméno nese i veřejný pařížský park Parc omnisport Suzanne-Lenglen.

Zdeněk Makovský, *Lenglenová*, 2021, tenisová raketa (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), vápenec s vrstvou rohovce (sokl), 79,2 × 40 × 7,5 cm.

Suzanne Lenglenová proslavila Francii skoro jako mladopaleolitická jeskyně Lascaux (15 000–13 000 let př. n. l.), „Sixtinská kaple pravěku", jejíž vápencové stěny jsou pokryty úchvatnými malbami a rytinami. Proto sokl tvoří vápenec, nikoli však z Lascaux, nýbrž z brněnské paleolitické lokality Stránská skála, která byla osídlena už před 600 000 lety; přírodou vytvořené kresby v tomto stránskoskalském vápenci připomínají malby v nejatraktivnější části jeskyně Lascaux – v takzvaném Sále býků (La salle des Taurreaux).

Lenglen

To become a real celebrity, Suzanne Lenglen had her highest skills to display,
flaring up like a supernova on the deep-space stellar array.
Her spectacular glow at thirty-nine was snuffed out by anemia,
but what inspires again and again is her brilliant concept of play.

Lenglen, Suzanne Rachel Flore (24. 5. 1899, Compiègne, Oise, France – 4. 7. 1938, Paris, France), French tennis player; one of the best players in tennis history. Her tactics and concept of play were at least a decade ahead of her time: she excelled with accurate baseline shots, movement around the court and a surprising rush to the net, where she outplayed her opponents with great volleys. With this concept, she achieved a dominance over her opponents that no other tennis player has surpassed to this day. She became a true first female tennis celebrity and an international sports star, referred to as *La Divine* by the French press. She died prematurely at the age of 39 due to anaemia. She entered the International Tennis Hall of Fame *in memoriam* in 1978. One of the two main courts at the Stade Roland-Garros in Paris, where the French Open is played, is named after her – Court Suzanne Lenglen; the Parc omnisport Suzanne--Lenglen, a public park in Paris, is also named after her.

Zdeněk Makovský, *Lenglen*, 2021, tennis racket (ready made), print on KAPA® board (racquet head), limestone with chert layer (stand), 79.2 × 40 × 7.5 cm.

Suzanne Lenglen made France almost famous as the "Sistine Chapel of Prehistory" (15,000–13,000 BC), the Young Palaeolithic cave of Lascaux, whose limestone walls are covered with breathtaking paintings and engravings. Therefore, the plinth is made of limestone, however not from Lascaux, but from the Brno Palaeolithic site of Stránská skála, which was inhabited 600,000 years ago; the naturally created drawings in this Stránská skála Rock limestone are reminiscent of the paintings in the most attractive part of Lascaux Cave – the so-called Hall of Bulls (La salle des Taurreaux).

Nadal

Na antuce jeho raketa Babolat připomíná muletu
a jeho protivník zuřícího býka s kopím ve hřbetu,
avšak Rafa, King of Clay, neprahne po soupeřově krvi,
spokojí se s vítězným postupem, aby zdolal novou metu.

Nadal, Rafael (přezdívaný *Rafa*, 3. 6. 1986, Manacor, Španělsko), španělský tenista hrající levou rukou; je považován za nejlepšího „antukáře" v historii tenisu. V letech 2008, 2010, 2013, 2017 a 2019 zakončil sezonu na prvním místě dvouhry žebříčku ATP; tím se stal prvním takovým hráčem v pěti nenavazujících sezonách. Nadal je olympijským vítězem, třináctinásobným šampionem French Open (Roland Garros) ve dvouhře, čtyřnásobným vítězem na US Open, dvojnásobným šampionem Wimbledonu, držitelem titulu na Australian Open 2009. Výhrou na US Open 2010 se stal po Rodu Laverovi, Andre Agassim a Rogeru Federerovi čtvrtým hráčem v otevřené éře tenisu a celkově sedmým v historii, jemuž se podařilo zkompletovat všechny čtyři grandslamové turnaje ve dvouhře. Spolu s Agassim je držitelem tzv. Golden Slamu, všech čtyř grandslamových titulů a olympijského zlata. Celkem získal dvacet grandslamových vítězství. Pro své úspěchy na antuce bývá nazýván The King of Clay („Antukový král").

Zdeněk Makovský, *Nadal*, 2021, tenisová raketa Babolat (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), krevel / hematit (sokl), 81 × 37,5 × 13 cm.

Vzhledem k barvě antuky i příměru ke koridě byl pro sokl zvolen „kámen krve“ – krevel (též *hematit*, z řeckého *haĩma* [αιματοεις] přes latinské *haema*, „krev“ vystihující barvu minerálu), což je oxid železitý (Fe_2O_3), ocelově šedá až červenohnědá sloučenina železa (obsah asi 70 %), tvořící významnou složku sedimentárních železných rud, získávaných jako výrobní surovina v době železné. Avšak již v paleolitických i mladších pravěkých a nativních kulturách sloužil krevel se zemitými příměsmi (okr, rudka) jako červené barvivo, například při pohřebních obřadech, při malování těla nebo nádob. Krevel byl užit i jako sochařský materiál pro drobnou skulpturu slavné mladopaleolitické venuše z Petřkovic, která se vyznačuje „kubistickým“ tvaroslovím, což je další Nadalova španělská spojka, a to ke krajanovi Pablu Picassovi.

Nadal

His racquet Babolat looks like a muleta against the red clay
and his opponent a raging bull with a lance stuck in his back, expecting doomsday,
but Rafa, the King of Clay, does not thirst for his rival's blood,
he'll settle for a winning run, to get the tennis scene under his sway.

Nadal, Rafael (nicknamed *Rafa*, 3. 6. 1986, Manacor, Spain), Spanish left-handed tennis player; he is considered the best "clay" player in the history of tennis. In 2008, 2010, 2013, 2017 and 2019, he finished the season at the top of the ATP singles rankings; thus becoming the first such player in five non-consecutive seasons. Nadal is an Olympic champion, a thirteen-time French Open (Roland Garros) singles champion, a four-time winner at the US Open, a two-time Wimbledon champion, and the 2009 Australian Open title holder. By winning the 2010 US Open, he became the fourth player in the Open era of tennis and the seventh player in history to complete all four Grand Slam singles tournaments, after Rod Laver, Andre Agassi and Roger Federer. Along with Agassi, he holds the so-called Golden Slam, all four Grand Slam titles and Olympic gold. In total, he has won twenty Grand Slam victories. For his achievements on clay he is often called The King of Clay.

Zdeněk Makovský, *Nadal*, 2021, tennis racquet Babolat (ready made), print on KAPA® board (racquet head), hematite (stand), 81 × 37.5 × 13 cm.

Due to the colour of the clay and the corrida metaphor, the "blood stone" – hematite (from the Greek *haĩma* [αιματοεις] via the Latin haema, "blood," describing the colour of the mineral) was chosen for the stand, which is iron oxide (Fe_2O_3), a steel-gray to reddish-brown compound of iron (about 70% iron content), forming an important component of sedimentary iron ores mined as a manufacturing raw material in the Iron Age. However, already in the Palaeolithic and younger prehistoric and native cultures, hematite with earthy admixtures (ochre, sanguine/red chalk) served as a red dye, for example, in funerary rites, body painting or vessel painting. Hematite was also used as a sculptural material for the small sculpture of the famous Young Palaeolithic Venus of Ostrava-Petřkovice, which is characterised by its "cubist" morphology, another of Nadal's Spanish connections, namely to his compatriot Pablo Picasso.

Navrátilová

Patří Martina do skupiny českých tenisových hráček?
Ano, patří, ale má to jeden malý háček.
Vrchol její kariéry se pod americkou vlajkou odehrál,
nepřející vidí v jejím životopise jakýsi mráček.

Navrátilová, Martina (18. 10. 1956, Praha), česká a později americká tenistka; bývá považována za jednu z nejlepších hráček všech dob. Narodila se jako Martina Šubertová; pochází z Řevnic. Rodiče se rozvedli, když jí byly tři roky. Matka Jana se v roce 1962 vdala za Miroslava Navrátila, který se stal jejím prvním tenisovým trenérem. Po svém nevlastním otci dostala příjmení Navrátilová. Od dětství hrála za tenisový oddíl LTC Řevnice (tenis zde zapustil kořeny již v roce 1902), v němž působila i její babička Anežka Semanská-Boučková. V roce 1975 emigrovala do USA a stala se americkou občankou (1981), české státní občanství obdržela znovu v roce 2008. Celkem vyhrála 59 grandslamových turnajů, 18 dvouher, 31 ženských a 10 smíšených čtyřher, což ji v rámci otevřené éry řadí na 1. místo. Mezi všemi tenisty drží absolutní rekord v počtu vyhraných turnajů, a to 167 ve dvouhře a 177 ve čtyřhře. Je jednou ze tří tenistek historie, které mají kompletní sadu grandslamových titulů ze všech soutěží všech čtyř Grand Slamů; zbývajícími hráčkami jsou Australanka Margaret Courtová (*1942) a Američanka Doris Hartová (1925–2015). V otevřené éře je však jedinou, která toho kdy dosáhla. V roce 2000 byla uvedena do Mezinárodní tenisové síně slávy. V současné době se podílí a iniciuje řadu charitativních projektů v různých částech světa. Věnuje se také publicistické činnosti a komentuje významné tenisové turnaje.

Zdeněk Makovský, *Navrátilová*, 2021, tenisová raketa Yonex (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), zlatá opuka (soklík), 80 × 37 × 14,5 cm.

Na soklík byla zvolena opuka; výskytem připomíná tenistčino rodiště a zlatavou barvou její světlé vlasy. Opuky jsou sedimentární slinité horniny tvořené převážně jílovými minerály, zrníčky křemene a kalcitem. Patří mezi nejznámější horniny české křídy, mají nažloutlou až žlutohnědou barvu, místy obsahují hojné organické zbytky (jehlice hub a schránky dírkovců). Opuky jsou deskovitě odlučné a snadno opracovatelné. Pro tyto své vlastnosti byly již v pravěku a později používány jako sochařský a stavební materiál (laténská busta z Mšeckých Žehrovic nebo bazilika sv. Jiří na Pražském hradě). Významnou geologickou lokalitu a přírodní památku představuje Opukový lom u Přední Kopaniny na území hlavního města Prahy; zdejší „zlatá opuka" se používá už od raného středověku a slouží dosud zejména při rekonstrukci pražských památek.

Navrátilová

Does Martina the definition of Czech tennis players match?
Yes, to be sure, but there is one small catch.
The peak of her career took place under the American flag,
for the naysayers the dual citizenship on her resume exclude her from the batch.

Navrátilová, Martina (18. 10. 1956, Praha), Czech and later American tennis player; considered one of the best players of all time. She was born Martina Šubertová; she comes from Řevnice. Her parents divorced when she was three years old. Her mother Jana married Miroslav Navrátil in 1962, who became her first tennis coach. After her stepfather she got the surname Navrátilová. From childhood she played for the tennis club LTC Řevnice (tennis took root here in 1902), where her grandmother Anežka Semanská-Boučková also played. In 1975 she emigrated to the USA and became an American citizen (1981), she received Czech citizenship again in 2008. In total, she won 59 Grand Slam tournaments, 18 singles, 31 women's and 10 mixed doubles, which ranks her No. 1 in the Open Era. Among all tennis players, she holds the absolute record for most tournaments won, with 167 in singles and 177 in doubles. She is one of only three female tennis players in history to have a complete set of Grand Slam titles from all four Grand Slam events; the other players are Australian Margaret Court (*1942) and American Doris Hart (1925–2015). However, she is the only one in the Open Era to have ever achieved this. She was inducted into the International Tennis Hall of Fame in 2000. She is currently involved in and initiates many charity projects in different parts of the world. She is also involved in journalistic activities and comments on major tennis tournaments.

Zdeněk Makovský, *Navrátilová*, 2021, tennis racquet Yonex (ready made), print on KAPA® board (racquet head), marlstone (stand), 80 × 37 × 14.5 cm.

The choice for the stand was marlstone; its appearance reminds us of the tennis player's birthplace and the golden colour of her light hair. The marlites are sedimentary rocks made mainly of clay minerals, quartz grains and calcite. They are one of the best known rocks of the Bohemian Cretaceous, yellowish to yellow-brown in colour, and in places they contain abundant fossil organic remains (sponge spicules and foraminifera shells). The monolayers are plate-like and easy to work. Because of these properties, they were already used in prehistoric times and later as sculptural and building material (the Celtic bust from Mšecké Žehrovice or the Basilica of St George at Prague Castle). An important geological site and natural monument is the Marlstone quarry near Přední Kopanina in the capital city of Prague, where "gold marlite" has been used since the early Middle Ages and is still used, in particular, in the reconstruction of Prague monuments.

Štěpánek

Pestrostí úderů vynikal, tenista rozevláté povahy, obětavostí prodchnutý,
zván Českým lvem, ale též znamením Střelce křísnutý,
český tenis ve světě proslavil, stejně jako pískovcové sochy Matyáš Braun,
bojovný motor ho poháněl přes mnohé zákruty.

Štěpánek, Radek (přezdívaný *Český lev*, 27. 11. 1978, Karviná), český tenista a tenisový trenér; jeho hra se vyznačovala „pestrostí, chytrostí a zápalem". V profesionálním tenise působil v letech 1996–2017. Na okruhu ATP World Tour vyhrál pět turnajů ve dvouhře a osmnáct ve čtyřhře. Na grandslamu získal dva tituly v mužské čtyřhře (díky svému postřehu vynikal zejména při hře na síti – „síťař"), když triumfoval na Australian Open 2012 a US Open 2013, v obou případech s indickým tenistou Leanderem Paesem (*1973). Na žebříčku byl nejvýše ve dvouhře klasifikován v červenci 2006 na 8. místě a ve čtyřhře pak v listopadu 2012 na 4. místě, poté co s Paesem postoupil do semifinále londýnského Turnaje mistrů. V českém daviscupovém týmu reprezentoval zemi mezi lety 2003–2016. Třikrát hrál finále soutěže, poprvé v roce 2009, kdy Česká republika podlehla v Barceloně Španělsku. V roce 2012 plnil roli české dvojky v pražském finále proti Španělsku, ve kterém získal rozhodující bod. Stejnou bilanci si připsal i v následujícím roce, když v rozhodující dvouhře finále Davis Cupu 2013 proti Srbsku v Bělehradě porazil Dušana Lajoviće. V soutěži celkově nastoupil k dvaceti šesti mezistátním zápasům s bilancí 15–13 ve dvouhře a 20–5 ve čtyřhře. V reprezentačním mužstvu vytvořil s Tomášem Berdychem (*1985) historicky nejlepší český deblový pár. Zaujetí pro reprezentaci země a sveřepá bojovnost, vyjadřované emotivními projevy a znakem českého lva na dresu, vynesly Štěpánkovi *epiteta ornans* „Český lev" nebo „Gladiátor", která se objevila i v názvech knih popisujících jeho kariéru.

Zdeněk Makovský, *Štěpánek*, 2021, tenisová raketa Head (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), pískovec z Českého masivu (sokl), 86 × 44 × 14 cm.

Radek Štěpánek vždy skvěle reprezentoval naši vlast, proto volba pískovce z Českého masivu pro „jeho sokl“ byla jediná možná.

Štěpánek

Player of impetuous temperament, dubbed Czech lion, yet struck by the Sagittarius arrow, imbued with unequalled mastery of various tennis strokes and shots deep in his marrow; he made Czech tennis famous in the world, the same as Matyáš Braun the sandstone statues. Selfless and dedicated, his combative driving force made him fight on the court like a torero.

Štěpánek, Radek (nicknamed *Czech Lion*, 27. 11. 1978, Karviná), Czech tennis player and tennis coach; his game was characterised by "variety, cleverness and passion". He played professional tennis from 1996–2017. He won five singles tournaments and eighteen doubles tournaments on the ATP World Tour. He won two Grand Slam titles in the men's doubles (thanks to his acumen, he particularly excelled at the net – "the netter"), triumphing at the 2012 Australian Open and the 2013 US Open, both times against Indian Leander Paes (*1973). His highest ranking in singles was No. 8 in July 2006 and No. 4 in doubles in November 2012, after advancing to the semifinals of the London Tournament of Champions with Paes. He represented the country on the Czech Davis Cup team from 2003–2016. He played three times in the final of the competition, the first time in 2009 when the Czech Republic lost to Spain in Barcelona. In 2012, he played the role of Czech number two in the Prague final against Spain, in which he won the deciding point. He scored the same the following year when he defeated Dusan Lajović in the deciding singles match of the 2013 Davis Cup final against Serbia in Belgrade. Overall, he has played twenty-six international matches in the competition with a record of 15–13 in singles and 20–5 in doubles. In the national team, he and Tomáš Berdych (*1985) formed the best Czech doubles pair ever. His passion for representing his country and his fierce combativeness, expressed through emotional displays and the emblem of the Czech lion on his jersey, earned Štěpánek the *epithets ornans* "Czech Lion" or "Gladiator", which also appeared in the titles of books describing his career.

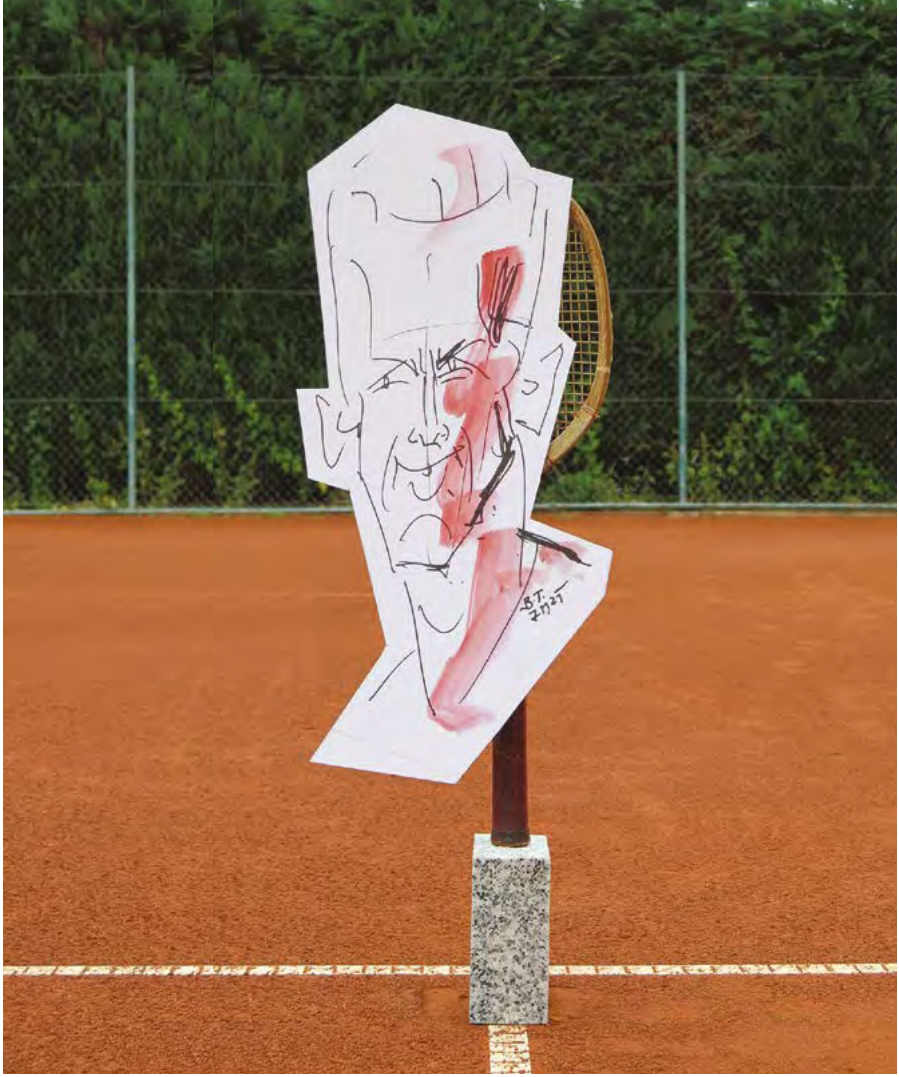
Zdeněk Makovský, *Štěpánek*, 2021, tennis racquet Head (ready made), print on KAPA® board (racquet head), sandstone from the Bohemian Massif (stand), 86 × 44 × 14 cm.

Radek Štěpánek has always perfectly represented our country, so the choice of sandstone from the Bohemian Massif for “its plinth” was the only possible one.

Tilden

Americký tenista Velký Bill
jako lev, leč s rozmyslem, na kurtu se bil.
Posedlý byl hraním, na tenisovém hřišti i na jevišti,
však svým uměním si tenisový svět provždy podmanil.

Tilden II, William Tatem „Bill" (10. 2. 1893, Filadelfie, Pensylvánie, USA – 5. 6. 1953, Los Angeles, Kalifornie, USA), americký tenista; jeden z nejlepších hráčů tenisové historie, zakladatel koncepce celodvorcového stylu, autor originální tenisové učebnice. Mezinárodnímu tenisu dominoval ve 20. letech 20. století, kdy byl šest let na pozici světové jedničky. V letech 1920–1926 se spolupodílel na zisku po sobě jdoucích sedmi triumfů Spojených států amerických v Davisově poháru, kdy vyhrál třináct finálových zápasů v řadě. Pro svou velkou postavu (187 cm), tenisové výkony a propagaci tenisu byl přezdíván *Big Bill* („Velký Bill"), na rozdíl od svého partnera v družstvu Williama „Billa" Johnstona (1894–1946), přezdívaného *Little Bill* („Malý Bill"). Tilden je autorem knihy o teorii techniky a taktiky tenisové hry *The Art of Lawn Tennis* („Umění tenisu", 1920, několikrát reprintováno: 2001 ad.) a výroku *Tennis is at once an art and a science* („Tenis je zároveň umění a věda"). Podal ucelený rozbor úderů s rotací, stejně jako návod na obranu před nimi (vše doloženo instruktivními fotografiemi). Rozebral i důležitost sedmé hry pro konečný výsledek utkání (byla po něm nazvána „Tildenův game"). Domníval se, že při zápasech přibližně rovnocenných soupeřů bývá pro vítězství v zápase rozhodující sedmý game posledního setu; důležitost se navíc zvyšuje při vyhraném podání soupeře za stavu 3:3. V moderní době, kdy je praktikován v daleko větší míře útočný tenis, je tato klasická poučka méně platná, rozhodující bývá vyhrané soupeřovo podání nezávisle na pořadí hry v setu. Tilden je také autorem povídek *The Phantom Drive and Other Tennis Stories* („Jízda fantomova a jiné tenisové povídky", 1924), účinkoval v několika divadelních hrách. Například v komedii *They All Want Something* („Všichni něco chtějí", 1926) hrál bohatého dědice, jenž se tvářil jako pobuda a později se stal komorníkem – nejvíce veselí v publiku prý vzbudil dotaz, zda komorník někdy hrál tenis. Do Mezinárodní tenisové síně slávy byl Tilden uveden v roce 1959. K jeho *epitetu ornans* „Big Bill" by možná bylo vhodné ještě přidat „Básník tenisu".

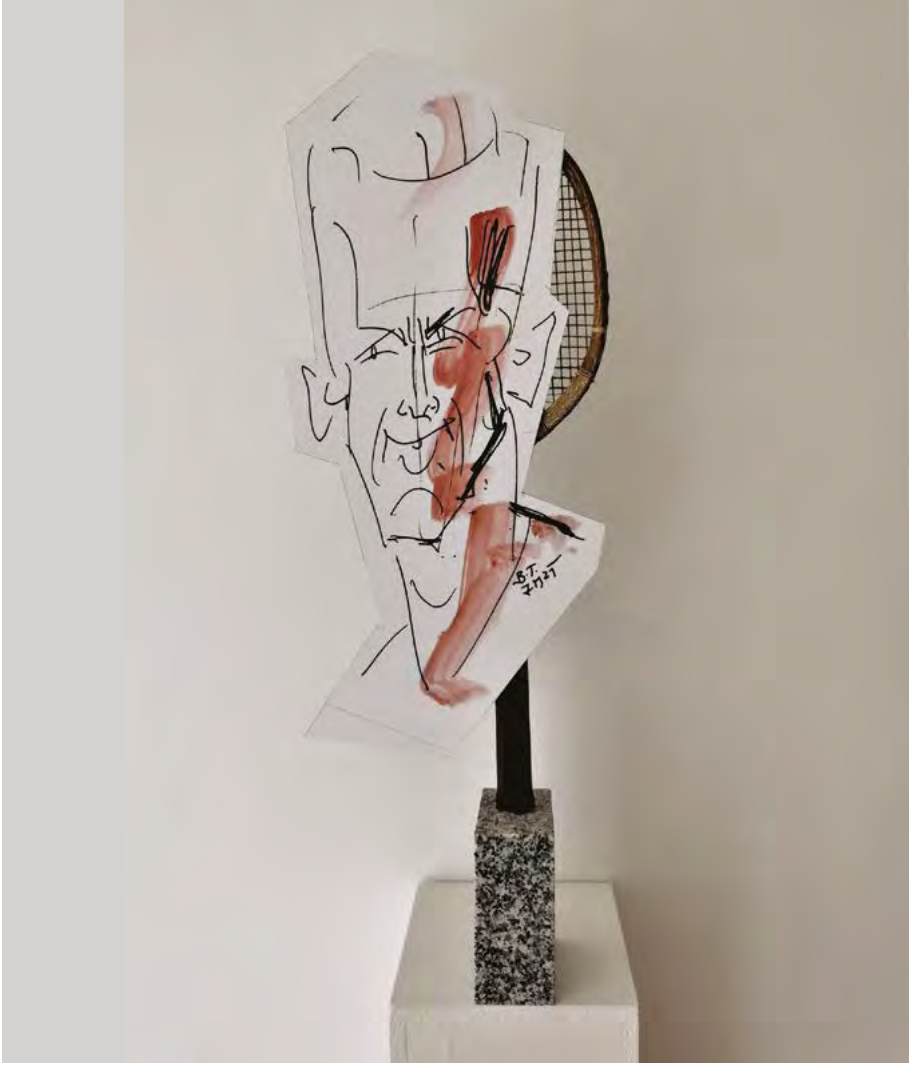
Zdeněk Makovský, *Tilden*, 2021, tenisová raketa (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), granit (sokl), 92,5 × 33 × 12,5 cm.

Sokl Tildenova portrétu tvoří granit (žula) pocházející z nejvyššího žulového monolitu světa zvaného *El Capitan*, který se nachází v Yosemitském národním parku v horách Sierry Nevady na východě střední Kalifornie (USA); svými 914 metry je trvalou výzvou pro horolezce, pro mnohé jakýmsi Mount Everestem.

Tilden

Whenever Big Bill Tilden his tennis rivals fought,
he dominated the field like a lion, yet with forethought.
Addicted to playing, on the court, or on the stage,
but what forever captivated the world was his mastery of the white sport.

Tilden II, William Tatem "Bill" (10. 2. 1893, Philadelphia, Pennsylvania, USA – 5. 6. 1953, Los Angeles, California, USA), American tennist; one of the best players in tennis history, founder of the all-court style, author of an original tennis manual. He dominated the world of international tennis in the 1920s, when he was for six years ranked No. 1 in the world. In 1920–1926 he shared in gaining seven consecutive David Cup victories for the USA, having won thirteen final matches in a row. Because of his tall figure (187 cm), on-court performance and propagation of tennis he was nicknamed *Big Bill* in contrast with his team partner William "Bill" Johnston (1894–1946), dubbed *Little Bill*. Tilden is the author of a book on the technique and tactic of playing tennis *The Art of Lawn Tennis* (1920, revised and enlarged ed. 1922, several later reprints), introduced by the statement *Tennis is at once an art and a science*. Therein, as well as in his subsquent writings he presented a coherent analysis of shots with the varied spin imparted to the ball, together with instructions how to defend against them (everything illustrated by instructive photographs). He also analyzed the importance of the seventh game (named after him Tilden game). He believed that in matches of roughly equally matched opponents the seventh game of the last set is decisive for winning the match; the chance of winning is moreover enhanced by the opponent holding serve at 3–3. In modern times when offensive tennis is practised to a much larger degree, this classic tenet is less valid; decisive is the opponent's holding serve irrespective of the numerical order of the game in the set. Tilden also authored the short story collections *It's All in the Game and Other Tennis Tales* (1922) and *The Phantom Drive and Other Tennis Stories* (1924), he acted in several theatrical performances. For example, in the comedy *They All Want Something* (1926) he played a wealthy heir posing as a tramp who gets hired as a butler – one of the biggest laughs in the play comes when somebody asks the heir-turned-tramp-turned-butler, if he has ever played tennis. Tilden was inducted to the International Tennis Hall of Fame in 1959. To his *epitheton ornans* "Big Bill" it might be appropriate to add "Poet of Tennis".

Zdeněk Makovský, *Tilden*, 2021, tenins racquet Wilson (ready made), print on KAPA® board (racquet head), granite (stand), 92.5 × 33 × 12.5 cm.

The stand of Tilden's portrait is made of granite originating from the highest granite monolith in the world called *El Capitan*, located in the Yosemite National Park in the Sierra Nevada Mountain range, eastern part of central California (USA); looming to the height of 914 metres it remains a constant challenge for mountaineers, for some being a sort of Mount Everest.

Malina

V Železných horách jsou jeho kořeny,
ty si vždy připomněl, úporným tréninkem zmořený.
Poté se zvedl a znovu a znovu kupředu šel...
Teď už se blíží spíš hradu Lichnice, jsa nadobro zřícený.

Zdeněk Makovský, *Malina*, 2020–2021, tenisová raketa Völkl (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), granodioritový kvádřík ze zříceného zdiva hradu Lichnice (soklík), 77,5 × 42,5 × 10,5 cm.

Granodiorit, vedle žuly nebo křemence, patří sice k nejtvrdším a nejodolnějším horninám, ale ani on „zubu času“ neodolá, takže velmi dobře reprezentuje vzestup a destrukci tenisty JM.

Malina

Any time he felt by gruelling training worn-out and downed,
He recalled he was firmly rooted in the Iron Mountains, that in iron ore abound.
That always helped him to rise to his feet and push himself forward…
But now he lies in ruins like Lichnice Castle, practically razed to the ground.

Zdeněk Makovský, *Malina* [*Raspberry*], 2020–2021, tennis racquet Völkl (ready made), print on KAPA® board (racquet head), granodiorite square stone from the collapsed masonry of the Lichnice Castle (stand), 77.5 × 42.5 × 10,5 cm.

Granodiorite, apart from granite and quartzite, may belong among the hardest and most wear-resistant minerals, but even that does not make it able to withstand the ravages of time, and thus it faithfully reflects the rise and destruction of JM as a tennist.

Ruiny gotického hradu Lichnice dominují Železným horám; směrem severozápadním se rozkládá Čáslavská kotlina, jíž dominují Dolní Bučice (shluk několika stavení v levém horním rohu).

Železné hory, pohoří a geomorfologický celek ve východních Čechách, součást Českomoravské vrchoviny; od roku 1991 Chráněná krajinná oblast. Je tvořen zejména granodiority, rulami a migmatity. Spadá výrazným zlomovým svahem, až 200 m vysokým, do Čáslavské kotliny, v jejímž srdci se nachází víska Dolní Bučice, rodiště univerzitního profesora a spisovatele JM. Hlavní kulturní dominantou pohoří je zřícenina Lichnice, gotického hradu s bohatou historií a mytologií. Jde tedy o reálnou entitu, nikoli o vybájené Železné hory *(Ered Engrin)* ve fiktivní Středozemi v románové epopeji *The Lord of the Rings* („Pán prstenů", 1954) anglického univerzitního profesora a spisovatele Johna Ronalda Reuela Tolkiena (1892–1973).

The ruins of the Gothic castle Lichnice dominate the Iron Mountains; the Čáslav Basin, dominated by Dolní Bučice (a cluster of several buildings in the upper left corner), extends to the northwest.

Iron Mountains, a mountain range and geomorphological unit in eastern Bohemia, part of the Bohemian-Moravian Highlands; since 1991 a Protected Landscape Area. It consists mainly of granodiorites, gneisses and migmatites. It falls by a distinct fault slope, up to 200 m high, into the Čáslavská Basin, in the heart of which is the village of Dolní Bučice, the birthplace of the university professor and writer JM. The main cultural landmark of the mountains is the ruins of Lichnice, a gothic castle with a rich history and mythology. It is therefore a real entity, not the fictional Iron Mountains (*Ered Engrin*) in the fictional Middle-earth in the novel epic *The Lord of the Rings* (1954) by English university professor and writer John Ronald Reuel Tolkien (1892–1973).

Jaroslav Malina

Malina, Jaroslav (11. 4. 1945, Dolní Bučice), antropolog, archeolog, spisovatel, básník, editor; spoluzakladatel, profesor a první ředitel Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, zakladatel a předseda správní rady Nadace Universitas. Vedle úctyhodné řádky vědeckých a vědecko-naučných prací má v jeho tvůrčích aktivitách významné místo tvorba beletristická. Ve svém díle uplatňuje bohaté životní zkušenosti, aniž pozbývá mladého zaujetí pro hledání pravdy o člověku. Jeho texty, zdařile dotvářející poetický komentář k naší realitě, propojují tvorbu vědeckou a básnickou. Výsledný celek snoubí funkci didaktickou, společenskou i estetickou, a tím autora právem pasuje na zakladatele originální „kognitivní poezie" (viz zejména *Anti-Encyklopedie Anti-Antropologie*, 2013, *Světoví géniové v chajjámovských čtyřverších*, 2014, *Ctnosti a Neřesti, Radosti a Strasti*, 2016, *Hlava v makarónské poezii*, 2017, *Hlava XXXI: Hlava v originálních úslovích a obrazech od A do Ž*, 2017, *Úvod do caputologie: Hlava I – mírné ∞. Cyklus charakterizující v básnické a výtvarné nadsázce intelektuální, a/sociální a profesní rysy člověka*, 2019, *Hvězdopravné nebe zvěrokruhu nad námi, provázené originálními texty, malbami a sochami*, 2019). Inspirativní je také jeho činnost encyklopedická (viz studenty i širší veřejností vydatně užívané elektronické encyklopedie: *Encyklopedie antropologie*: *První interaktivní mezinárodní encyklopedie antropologie*, 2011 – https://is.muni.cz/ do/sci/UAntrBiol/el/encyklopedie/index.html; *Člověk-Auto-Encyklopedie*, 2011 – https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/clovek-auto/index.html; *Encyklopedie sexuality, erotiky a lásky všech kultur světa*, 2012 – https://is.muni.cz/do/sci/ UAntrBiol/el/encykl-sexuality/index.html; *Umění světa slovem a obrazem v antropologickém kontextu od paleolitu po současnost*, 2018 – https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/umeni_sveta/encyklopedie.html). Dlouhodobě spolupracuje s významnými výtvarníky, jejichž díla reprodukuje ve svých knihách a jako kurátor prezentuje na výstavách a v katalozích. Významné jsou též jeho aktivity editorské a organizační v oblasti vědy a umění. V rámci Nadace Universitas, jejímž je předsedou, založil knižnice Heureka, Miscellanea, Osobnosti, Scientia a Scintilla, kde bylo pod jeho editorským vedením publikováno na sto padesát svazků. V letech 1993 až 2005 vydával časopis *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas*. V roce 2010 založil oborový časopis *Anthropologia Integra – Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* a v návaznosti na zmíněné periodikum edici *Anthropologia Integra – Series Monographica*; oba tituly vycházejí dodnes. Malinovy vědecké, vědecko-naučné a beletristické knihy vyšly u nás i v zahraničí v počtu přesahujícím dva miliony výtisků a získaly řadu ocenění.

Malina, Jaroslav (11. 4. 1945, Dolní Bučice), anthropologist, archaeologist, writer, poet, editor; co-founder, professor and first director of the Institute of Anthropology at the Faculty of Science of Masaryk University in Brno, founder and chairman of the board of the Universitas Foundation. In addition to a respectable number of scientific and scientific-educational works, in his creative activities an important place holds fiction. In his work he applies his rich life experience without losing his youthful passion for the search for the truth about man. His texts, successfully completing a poetic commentary on our reality, combine scientific and poetic work. The resulting whole combines didactic, social and aesthetic functions, and thus rightly fits the author as the founder of the original "cognitive poetry" (see in particular *Anti-Encyclopedia of Anti-Anthropology*, 2013, *World Geniuses in Khayyam Quatrains*, 2014, *Virtues and Vices, Joys and Sorrows, 2016, The Head in Macaronic Poetry*, 2017, *Head XXXI: Head in Original Sayings and Images from A to Z*, 2017, *Introduction to Caputology: Head I - Mild ∞. A series characterizing in poetic and artistic exaggeration the intellectual, a/social and professional traits of man*, 2019, *The zodiacal sky above us, accompanied by original texts, paintings and sculptures*, 2019). His encyclopaedic work is also inspiring (see the electronic encyclopedias used extensively by students and the general public: the Encyclopedia of Anthropology: *the First Interactive International Encyclopedia of Anthropology*, 2011 - https:// is. muni.cz/ do/sci/UAntrBiol/el/encyklopedie/index.html; *Man-Auto-Encyclopedia*, 2011 - https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/clovek-auto/index.html; *Encyclopedia of Sexuality, Eroticism and Love of All Cultures of the World*, 2012 - https://is.muni.cz/do/sci/ UAntrBiol/el/encykl-sexuality/index.html; *Art of the World in Word and Image in Anthropological Context from the Paleolithic to the Present*, 2018 - https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/umeni_sveta/encyklopedie.html). He has long been collaborating with major artists whose work he reproduces in his books and presents as curator in exhibitions and catalogues. His editorial and organizational activities in the field of science and art are also significant. Within the Universitas Foundation, of which he is the chairman, he founded the libraries Heureka, Miscellanea, Osobnosti, Scientia and Scintilla, where over one hundred and fifty volumes have been published under his editorial direction.

From 1993 to 2005 he edited the journal *Univerzitní noviny - the Journal of Masaryk University and the Universitas Foundation*. In 2010, he founded the journal *Anthropologia Integra - Journal for General Anthropology and Related Disciplines* and, following the aforementioned periodical, *Anthropologia Integra - Series Monographica*; both titles are still published today. Malina's scientific, scientific and fiction books have been published in the Czech Republic and abroad in more than two million copies and have won numerous awards.

Zdeněk Makovský

Makovský, Zdeněk (23. 5. 1946, Brno), architekt, výtvarník a pedagog. Vystudoval Fakultu architektury Vysokého učení technického v Brně, kde pak působil ve funkci vedoucího Ústavu zobrazování. Umělec se léta uplatňoval na naší výtvarné scéně nejen jako pedagog, nýbrž především jako uznávaný architekt, který má za sebou řadu osobitých realizací. Syn našeho předního sochaře se sochařské tvorbě začal věnovat teprve v letech zralosti. Jeho tvorbu určuje polarita mezi smyslem pro řád a sklonem k intuici. Racionální složka se promítla do abstraktních prostorových kompozic, intuitivní přístup se ztělesnil v portrétech význačných postav české i světové kultury, vědy, politiky a historie, zvláště architektů (Karel Engliš, Bohuslav Fuchs, Frank Gehry, Václav Havel, Le Corbusier, Adolf Loos, Ludwig Miese van der Rohe, Ivan Ruller aj.). Ve snaze o výstižnou portrétní parafrázi zvolené lidské bytosti spoléhá na tvarovou nadsázku a na napětí mezi konstrukcí a dynamickou modelací, navozující místy až dramatickou hru světla a stínu. Důraz na výrazové hodnoty mu umožnil dobrat se nejen portrétní věrohodnosti, ale též niterných vlastností zpodobované osobnosti. Jeho dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Makovský, Zdeněk (23. 5. 1946, Brno), architect, artist and teacher. He graduated from the Faculty of Architecture of the Brno University of Technology, where he then served as head of the Department of Drawing. For years, the artist has been active on our art scene not only as a teacher, but above all as a renowned architect who has produced a number of distinctive projects. The son of our leading sculptor only began to work in sculpture in his mature years. His work is defined by the polarity between a sense of order and a tendency towards intuition. The rational component was reflected in abstract spatial compositions, while the intuitive approach was embodied in portraits of prominent figures of Czech and world culture, science, politics and history, especially architects (Karel Engliš, Bohuslav Fuchs, Frank Gehry, Václav Havel, Le Corbusier, Adolf Loos, Ludwig Miese van der Rohe, Ivan Ruller, etc.). In an attempt to achieve a concise portrait paraphrase of the chosen human being, he relies on shape exaggeration and on the tension between construction and dynamic modelling, suggesting at times an almost dramatic play of light and shadow. The emphasis on expressive values enabled him to achieve not only portrait verisimilitude, but also the intrinsic qualities of the person portrayed. His work is represented in our and foreign galleries and collections.

Zdeněk Makovský s Malinou.
Zdeněk Makovský with Malina.

Malina ve spěchu odchází ze scény...
Že by ženy? Či prize money tvrdé měny?
Slepá vášeň ho vede na Ústav antropologie!
Tam je jeho spiritus agens jednou provždy ukotvený!

Malina leaves the scene in a hurry in all decency...
Because of women, perhaps? Or prize money in hard currency?
Blind passion leads him to the Institute of Anthropology!
His spiritus agens is anchored there once and for all, hence the urgency!

Portrétní skici / *Portrait sketches*

Vysvětlivky

Blahoslav, Jan (20. 2. 1523, Přerov – 24. 11. 1571, Moravský Krumlov), český gramatik a muzikolog; biskup Jednoty bratrské. Přeložil Nový zákon a inicioval překlad celé bible (*Bible kralická*). K jeho nejvýznamnějším dílům patří *Gramatika česká*, rozprava *Filipika proti misomusům a spis Vitia concionatorum, to jest Vady kazatelův*. Poslední období Blahoslavova života bylo naplněno zejména správou církve a spjato s Ivančicemi. Ivančice se především Blahoslavovou zásluhou změnily ve významné centrum Jednoty bratrské na Moravě. V roce 1562 zde založil tiskárnu a dohlížel na její provoz, vedl bratrskou školu, která se jeho přičiněním stala uznávanou vzdělávací institucí i za hranicemi Jednoty. Blahoslavovo jméno nese dnes ivančické gymnázium.

Braun, Matyáš Bernard (24. 2. 1684, Sautens u Innsbrucku – 15. 2. 1738, Praha), rakouský sochař a řezbář, působící převážně v Čechách. Stal se vrcholným představitelem barokního iluzionismu, vyznačujícího se dynamikou a expresivitou zvláště v podání ženských postav, jež mnohdy upoutávají stejně vypjatým mystickým náboženským prožíváním a oddaností jako extatickým vytržením, až erotismem. Zejména pískovec v Kuksu a Betlémě umožnil Braunovi rozehrát barokní sochu, která tak proslavila české sochařství ve světě.

everybody heard Big Ben chime (z angličtiny), každý slyšel Big Ben odbíjet (onen čas, který se nadčasově vepsal do historie).

GOAT [gout] (anakronym z anglického ***G**reatest **O**f **A**ll **T**imes*), Velikán všech dob.

Kon-Tiki, 1. původní jméno Virakoči, boha slunce incké mytologie; 2. název voru (podle inckého božstva) z balsového dřeva, na kterém v roce 1947 norský badatel Thor Heyerdahl s pěti dalšími muži přeplul Tichý oceán z jihoamerického pobřeží až do Polynésie, aby podpořil svou hypotézu o migracích v dávné minulosti pomocí jednoduchých plavidel.

Mucha, Alfons (24. 7. 1860, Ivančice – 14. 7. 1939, Praha), český malíř, grafik a návrhář; významný představitel evropské secese, tvůrce moderního plakátu. Ke studiu na pražské Akademii nebyl přijat, údajně pro nedostatek talentu. Přivydělával si potom malováním kulis na Moravě a ve Vídni. Ani ve Francii zprvu neuspěl jako ilustrátor a autor reklamních kreseb. Prosadil se až poté, co si u něho objednala slavná pařížská herečka Sarah Bernhardt divadelní plakát ke hře *Gismonda*. Zpočátku byl ovlivněn veristickou historickou malbou, v polovině 90. let dospěl k svébytnému projevu založenému na stylizaci, ornamentu a symbolu; vytvořil svá vrcholná díla, jimž často dominují ženské postavy, někdy typu *femme fatale* (plakáty *Dáma s kaméliemi*, 1896, *Médeia*, 1898 aj.). Zabýval se též užitou, dekorační a knižní grafikou, ilustrací, užitým uměním, návrhy nábytku a šperků. Po roce 1900 se vrátil k historizující popisné malbě (například cyklus *Slovanská epopej*, 1912–1928, jehož součástí je obraz *Bratrská škola v Ivančicích*, 1914, 610 × 810 cm), jeho někdejší zakladatelské přínosy znovu ožily v návrzích diplomů, známek a bankovek mladé Československé republiky.

muleta (ze španělštiny), muleta je v doslovném překladu berla, ale při koridě znamená tyčku s rudým seržem, s jejíž pomocí má toreador býka ovládnout a připravit si ho k zabití. Muletou, kterou drží v levici, přinutí býka sklonit hlavu, aby ho mohl usmrtit mečem, který mu zabodne hluboko mezi lopatky.

toreador (ze španělského *torero*), zápasník s býky; hlavní aktér býčích zápasů.

žebříček ATP (anglicky *ATP Rankings*), pořadí tenistů, které sestavuje Asociace tenisových profesionálů (ATP) na základě dlouhodobých výsledků z profesionálních turnajů. Aktualizace pořadí je zveřejňována každé pondělí (vyjma grandslamů a dvoutýdenních událostí Indian Wells Masters a Miami Masters). Týdenní periodicita započala v roce 1979.

žebříček WTA (anglicky *WTA Rankings*), pořadí tenistek, které sestavuje Ženská tenisová asociace (WTA) na základě dlouhodobých výsledků z profesionálních turnajů.

Explanations

ATP Rankings, the ranking list of tennis players compiled by the Association of Tennis Professionals (ATP) on the basis of long-term results of professional tournaments. The rankings are updated every Monday (excepting grandslams and two-week events Indian Wells Masters a Miami Masters). The weekly periodicity started in 1979.

Blahoslav, Jan (20. 2. 1523, Přerov – 24. 11. 1571, Moravský Krumlov), Czech grammarian and musicologist; bishop of the Unity of Brethren. He translated the New Testament and initiated the translation of the whole Bible (The Bible of Kralice). Among his most important works are *Gramatika česká* (Czech Grammar), the treatise *Philippic against misomousos, and the work Vitia concionatorum, that is, The Faults of Preachers*. The last period of Blahoslav's life was mainly filled with the administration of the Church and connected with Ivančice. Thanks to Blahoslav, Ivančice became an important centre of the Unity of the Brethren in Moravia. In 1562, he founded a printing house and supervised its operation, and led a fraternal school, which, thanks to his efforts, became a recognized educational institution beyond the borders of the Unity. His name is nowadays borne by the Jan Blahoslav Grammar School in Ivančice.

Braun, Matyáš Bernard (**Braun**, Matthias Bernard, 24. 2. 1684, Sautens near Innsbruck – 15. 2. 1738, Praha), Austrian sculptor and carver, active mainly in Bohemia. He became a top representative of Baroque illusionism, characterised by dynamism and expressiveness, especially in the rendering of female figures, which often attract as much by their intense mystical religious experience and devotion as by ecstatic rapture, even eroticism. In particular, the sandstone in Kuks and Bethlehem enabled Braun to play out the Baroque sculpture that made Czech sculpture so famous throughout the world.

everybody heard Big Ben chime, everybody registered the time that timelessly went down in history

GOAT [gout], acronym of the English phrase ***G****reatest* ***O****f* ***A****ll* ***T****imes*, used to refer to or describe the person who has performed better than anyone else ever, especially in sport.

Kon-Tiki, 1. original name of Viracocha, god of the sun in Inca mythology; 2. the name of the raft (after the Inca god) crafted of balsa wood, on which Norwegian explorer Thor Heyerdahl together with five more men crossed the Pacific Ocean in 1947 from the South American coast to Polynesia to support his hypothesis about ancient migrations by means of simple vessels.

Mucha, Alfons (24. 7. 1860, Ivančice – 14. 7. 1939, Praha), Czech painter, graphic artist and designer; important representative of European Art Nouveau, creator of modern posters. He was not admitted to study at the Prague Academy, allegedly for lack of talent. He then earned his living by painting scenery in Moravia and Vienna. Even in France, he did not succeed at first as an illustrator and author of advertising drawings. He made a name for himself only after the famous Parisian actress Sarah Bernhardt commissioned him to create a theatre poster for her play *Gismonda*. Initially influenced by Verist history painting, by the mid-1890s he had developed a distinctive expression based on stylization, ornament and symbolism; he produced his masterpieces, often dominated by female figures, sometimes of the *femme fatale* type (posters for *The Lady with Camellias*, 1896, *Médeia*, 1898, etc.). He also worked in applied, decorative and book graphics, illustration, applied art, furniture and jewellery design. After 1900 he returned to historicist descriptive painting (for example, the cycle *Slavic Epic*, 1912–1928, which includes the painting *The Brothers' School in Ivančice*, 1914, 610 × 810 cm), and his former founding contributions were revived in the designs for diplomas, stamps and banknotes of the young Czechoslovak Republic.

muleta (from the Spanish), a muleta is literally translated as a crutch, but in corrida it means a stick with a red serge, with the help of which the bullfighter is to control the bull and prepare it for slaughter. With the muleta, which he holds in his left hand, he forces the bull to lower its head so that he can kill it with the sword, which he drives deep between its shoulder blades.

toreador (from Spanish *torero*), a bullfighter; the principal actor in bullfighting.

WTA Rankings, the ranking list of tennis players compiled by the Women's Tennis Association (WTA) on the basis of long-term results of professional tournaments.American coast to Polynesia to support his hypothesis about ancient migrations by means of simple vessels.

Portréty Dvanáctera tenisových hvězd

Portraits of Twelvesome Tennis Stars

Koncepce a výtvarné pojetí, texty, fotografie /
Concept and artistic conception, texts, photos © Jaroslav Malina, 2021
Portréty / Portraits © Zdeněk Makovský, 2021
Grafická a typografická úprava /
Graphic and typographic design © Jiří Eliška
Koncepce a výtvarné pojetí, texty, fotografie /
Concept and artistic conception, texts, photos © Jaroslav Malina, 2021
Ilustrace na přebalu /*Illustration on cover*: Portréty Novaka Djokoviće
a Martiny Navrátilové / *Portraits of Novak Djoković and Martina Navrátilová*
Předsádky /*Flyleaves* Portréty Dvanáctera tenisových hvězd /
Portraits of Twelvesome Tennis Stars: Berdych, Djoković, Federer, Kodeš,
Krejčíková, Kvitová, Lendl, Lenglen, Nadal, Navrátilová, Štěpánek, Tilden
Translation © Jan Filipský, 2021
Vydavatel / *Published by* © Akademické nakladatelství CERM v Brně
Tisk / *Print*: Ing. Vladislav Pokorný, LITERA BRNO
68 stran
1. vydání
Brno 2021

ISBN 978-80-7623-073-6